

CERTIFICATE DE PERFORMANȚĂ ENERGETICĂ ÎN UE

O PRIVIRE DE ANSAMBLU ASUPRA ABORDĂRILOR NAȚIONALE

REZUMAT

CertIFICATELE DE PERFORMANȚĂ ENERGETICĂ (CPE), FIIND UN ASPECT IMPORTANT A DIRECTIVEI PRIVIND PERFORMANȚA ENERGETICĂ A CLĂDIRILOR (2002/91/EC¹; 2010/31/EU²) REPREZINTĂ UN INSTRUMENT CRUCIAL PENTRU A ÎMBUNĂȚĂȚI PERFORMANȚA ENERGETICĂ A CLĂDIRILOR.

Principalul scop a unui CPE este de a fi o sursă de informare pentru proprietarii de clădiri, rezidenți (ocupanți) și actorii din domeniul imobiliar. De aceea, CPE pot fi considerate instrumente puternice pe piață care generează o cerere pentru eficiența energetică a clădirilor, ținând ca aceste ameliorări să fie un criteriu de luare a deciziilor în tranzacții imobiliare și pentru a prescrie recomandări pentru îmbunătățirea rentabilă a performanței energetice.

Așa cum a fost confirmat de studiile realizate de BPIE (2011, 2013), CPE sunt acum printre cele mai importante surse de informare asupra performanței energetice a fondului clădirilor Uniunii Europene. Progresele realizate în procesele de asigurare a calității și respectarea cerințelor EPBD la nivel național vor mări credibilitatea CPE și impactul lor asupra pieței. În plus, CPE au potențialul de a deveni instrumente eficiente pentru a monitoriza performanța energetică a clădirilor și impactul politicilor dedicate construcțiilor de-a lungul timpului, precum și de a susține implementarea cerințelor de consum minim de energie în procesul normativ.

Pentru a beneficia de potențialele avantaje ale schemei CPE, o implementare adecvată a cerințelor EPBD este esențială. Odată cu revizuirea Directivei în 2010 statele membre au trebuit să-și adapteze legislația națională privind schemele CPE și să îmbunătățească sistemul prin:

- Introducerea unui sistem de control independent al CPE (Art. 18);
- Asigurarea competențelor certificarilor în procedura de acreditare (Art. 17);
- Introducerea penalizărilor pentru nerespectarea Directivei, inclusiv în caz de calitate necorespunzătoare a CPE (Art. 27);
- A crește disponibilitatea CPE în tranzacțiile de vânzare și închiriere, precum și creșterea vizibilității etichetei energetice în publicitatea comercială (Art.13).

Scopul acestui studiu este de a evalua statutul de implementare a legislației UE în cele 28 state membre și Norvegia, concentrându-se pe calitatea, disponibilitatea și posibilitatea de folosire a datelor CPE, precum și expunerea unor exemple de bune practici. Pe baza acestei analize aprofundate sunt elaborate recomandări de politici pentru a exploata mai departe potențialele beneficii ce derivă din buna implementare a sistemelor de asigurare a calității și a registrelor CPE centralizate.

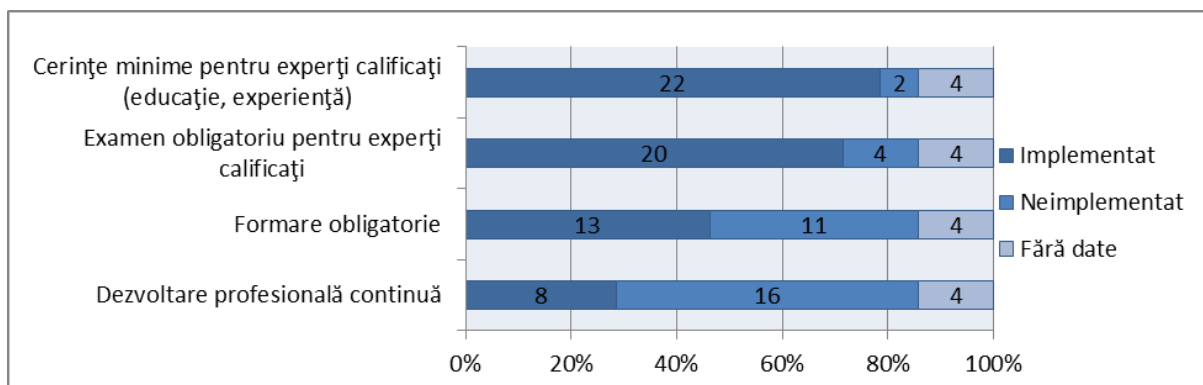
¹ Directiva 2002/91/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2002 despre performanța energetică a clădirilor.

² Directiva 2010/31/EU a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 despre performanța energetică a clădirilor (revizuire).

Sistemele de control independente și penalizările pentru nerespectarea Directivei sunt cruciale, dar nu sunt singurele elemente importante în procesul de asigurare a calității pentru o schemă de certificare energetică. Calitatea CPE depinde în plus de o gamă largă de aspecte legate de implementare, inclusiv de calificările auditorilor energetici, cadrul metodologic și software, maniera de a colecta date etc. Studiul examinează în ce măsură elementele menționate mai sus au fost implementate în Europa.

Competențele auditorilor energetici sunt considerate ca fiind printre cei mai influenți factori care afectează calitatea și prețul certificatelor [CA EPBD 2011b]. Statele membre sunt flexibile în realizarea sistemului de formare și / sau de acreditare a experților calificați. În 20 din 28 de state membre, un examen obligatoriu pentru a verifica abilitățile certficatorului este recunoscut ca fiind un exemplu de bună practică. Pregătirea profesională obligatorie a auditorilor energetici este necesară în 14 din 28 state membre, iar în unele țări numai atunci când educația și experiența profesională lipsesc. Din ce în ce mai multe țări adoptă noi măsuri precum programe pentru dezvoltarea profesională continuă a auditorilor energetici și reînnoirea periodică obligatorie a licenței.

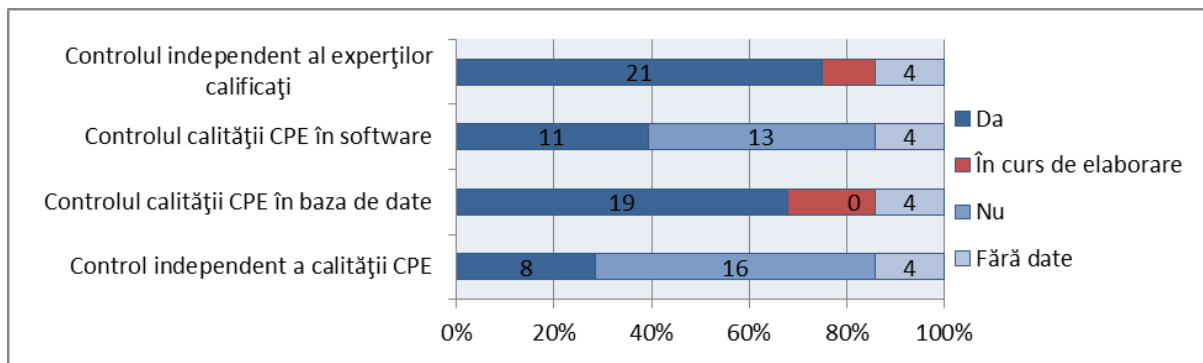
Fig. 1 Cerințe pentru calificarea auditorilor energetici în cele 28 state membre

Până acum, sistemele independente de control pentru CPE au fost oficial implementate în toate statele membre și Norvegia. În EPBD, termenul limită oficial pentru implementarea sistemelor independente de control a fost 9 ianuarie 2013. În anumite țări, precum Grecia, Ungaria, Letonia, Republica Cehă, Croația, Germania, Polonia, România și Slovenia, implementarea acestor sisteme a avut loc numai în anii 2013-2014. Așadar, aceste țări sunt încă în faza de început a implementării. Spre exemplu, în Polonia, Letonia și Republica Cehă³, regulile pentru controlul calității CPE au fost definite recent.

³ În Republica Cehă, există reguli pentru CPE independente pentru clădiri noi. Acum același sistem pentru clădiri existente este încă în dezvoltare.

Fig. 2: Control de calitate independent a CPE în cele 28 state membre

Deși Anexa II a Directivei îndrumă statele membre în legătură cu măsurile de verificare a CPE, abordările variază între statele membre. Spre exemplu, în Belgia (Valonia, Flandra), Franța, Portugalia, România⁴, Olanda (Țările de Jos) și Scoția, procentul statistic semnificativ a tuturor CPE se bazează pe un eșantion aleatoriu de CPE emis *per auditor* de energie; spre deosebire de alte țări unde eșantionul aleatoriu se bazează pe toate CPE emise.

Rezultatele studiilor realizate de BPIE arată că în 11 state membre, primul control de calitate a datelor este efectuat cu ajutorul software-ului pentru calcul (spre exemplu, verificarea validității). În plus, controlul de calitate a parametrilor de intrare este efectuat de registrul central de CPE în 19 state membre. În Irlanda și Letonia, în plus față de sistemul independent de control a CPE, există un sistem de control pentru calificarea experților, care pot primi puncte de penalizare în caz de certificare greșită. Un anumit număr de puncte conduce la necesitatea de a urma un program de pregătire pentru eliminarea deficiențelor profesionale sau la suspendarea licenței.

Nu toate statele membre cer prezența fizică a certficatorului pentru a colecta informațiile tehnice necesare emiterii CPE (pentru clădiri existente). Cu toate acestea, inspecția la fața locului poate să mai identifice alte probleme legate de clădire, care nu au fost identificate la distanță. În acest fel, inspecția la fața locului asigură o fiabilitate mai bună a certificatului emis și permite recomandări adaptate și eficiente. Nu este și cazul certificatelor emise pe baza informațiilor trimise de proprietarul clădirii prin poștă, chiar dacă certificatul ar costa mai puțin în acest caz.

În aproape toate statele membre, sancțiunile pentru nerespectarea Directivei au fost transpuse în legislația națională. În 12 țări o amendă fiscală poate fi impusă, însă numărul sancțiunilor este încă foarte redus. Până acum, cea mai frecventă sancțiune impusă este cea administrativă precum o avertizare oficială, recertificarea sau suspendarea licenței certficatorului. Neaplicarea sistemului de penalizare poate diminua calitatea, credibilitatea și utilitatea sistemului CPE.

Cu toate că aceasta nu este o cerere a Directivei, 24 state membre și Norvegia au înființat până acum registre centralizate de CPE. Aceste măsuri au fost în mare parte luate în contextul monitorizării și a controalelor de calitate a procedurilor de certificare energetică (de exemplu, eșantion aleatoriu). Aceste registre sunt diferite prin tipul de date colectate, formatul și procedura de înregistrare,

⁴ În România, controlul calității a început în 2014; până acum, rezultatele oficiale nu sunt disponibile.

achiziție și partajarea datelor. În 12 țări există acces public la informația legată de CEP, ori prin acces direct la baza de date și / sau rezultatele agregate. Totuși, nu există acces public în 9 țări.

Acest raport prezintă studii de caz despre implementarea registrelor de CPE în Irlanda, Portugalia, Ungaria, Suedia, Slovacia și Marea Britanie. De asemenea, arată cum datele CPE pot fi folosite practic de către responsabilii pentru elaborarea politicilor, agenții imobiliari, organizații comerciale sau de către centre de cercetare precum și altele.

Implementarea schemelor CPE la nivelul statelor membre este încă în curs de desfășurare și se luptă cu anumite bariere precum acceptarea publică și introducerea pe piață. Schemele CPE nu sunt încă implementate în toate statele membre și nici puse în aplicare suficient. De aceea, calitatea, credibilitatea și utilitatea certificatelor variază enorm între statele membre și încă este nevoie de suport și îndrumări pentru a implementa schemele CPE la nivel național. Potențialul de a schimba *status quo*-ul se află în implementarea eficientă a noilor cerințe ce derivă din revizuirea Directivei (2010/31/EU), precum și stabilirea unui sistem eficace pentru controlul independent a certificatelor și aplicarea penalizărilor pentru nerespectarea Directivei.

Pe baza statutului curent a implementării CPE în Europa, următoarele recomandări pot fi făcute:

- **Este necesar un progres constant în derularea schemelor CPE și a monitorizării statelor membre pentru a verifica dacă acestea respectă sau nu cerințele la nivel național și european.** Pentru o implementare eficace a schemelor CPE, statele membre vor asigura resursele administrative, instituționale, financiare și umane adecvate. Responsabilitățile ar trebui să fie împărțite în mod corespunzător între administrația publică și alte organizații pentru anumite procese specifice precum programul de formare (training) și acreditare pentru certficatori, controlul independent al calității certificatului, aplicarea penalizărilor pentru nerespectarea directivei, etc. În această privință, suportul politic este absolut necesar pentru a obține beneficii pe termen lung din schemele CPE și pentru a transforma piețele imobiliare conform țintelor EU 2050 pentru climat și energie. În plus, există o nevoie strictă de a întări monitorizarea schemelor CPE (la nivel național și european), în special în ceea ce privește sistemele de control independent și de aplicare a sancțiunilor pentru nerespectarea legislației în materie.
- **Rolul CPE trebuie să fie întărit în contextul legislației naționale, mai ales pentru politicile și programele de renovare.** CPE nu sunt numai surse de informare valoroase în ceea ce privește măsurile de eficiență energetică rentabile dar pot fi de asemenea un instrument important pentru a evalua și monitoriza rata de renovare a fondului de clădiri. Încorporând rolul CPE și registrele de CPE în politicile naționale de renovare va fi cel mai bun stimul pentru a ameliora și a susține sistemul CPE peste timp.

Precum a fost evidențiat în raportul despre finanțarea renovării energetice a clădirilor [DG Energy 2014], guvernele naționale ar trebui să includă CPE ca o condiție necesară pentru a accesa fondurile publice (naționale și europene) pentru renovarea clădirilor. În Programul de Politică de Coeziune

2014-2020, o parte semnificativă din cele 23 miliarde de euro⁵ ar putea fi folosită pentru dezvoltarea unor proiecte de renovare la scară mare.

Schițarea programului de finanțare va lua în considerare un sprijin mai important pentru proprietățile cu performanțe energetice mai scăzute (unde potențialul de economisire a energiei este mai mare). În plus, CPE vor servi ca „un plan individual de renovare de clădiri” care arată o abordare pas cu pas spre o renovare pe termen lung; nu numai pentru a introduce măsuri de eficiență energetică rentabile, dar și pentru a încuraja proprietarii de clădiri să prioritizeze și să optimizeze acțiunile (și investițiile) în anii ce urmează.

- **Trebuie introduse măsuri suplimentare pentru asigurarea calității, mai ales în etapele de la începutul procedurii de certificare, precum urmează:**
 - **Condițiile pentru a deveni expert (calificat) sau acreditat ar trebui să fie întărite și armonizate în toate statele membre.** Competența și munca evaluatorului (certificatorului) ar trebui să fie supuse unui sistem de control independent. În plus, statele membre ar trebui să ofere programe de dezvoltare continuă pentru evaluatori, pentru a motiva dezvoltarea lor profesională și pentru a le îmbunătăți nivelul de experiență. În câteva țări, un evaluator trebuie să treacă examene periodice obligatorii sau să participe în programe de formare profesională pentru a-și extinde licența.
 - **Evaluatorul trebuie să fie prezent la fața locului** (pentru clădirile existente) pentru a colecta informațiile tehnice cerute pentru procesul de certificare. Inspecția la fața locului poate influența calitatea și fiabilitatea CPE și permite elaborarea de recomandări adaptate mai eficiente.
 - **Instrumente digitale pentru verificarea calității datelor CPE ar trebui folosite, precum verificarea plauzibilității software-ului de calcul și / sau a registrelor CPE.** Erori în datele colectate sunt printre cei mai frecvenți factori care influențează calitatea CPE. Folosind soluții și instrumente digitale, se poate optimiza procedura de a emite, a valida și de a verifica CPE. Astfel, deși limitate, resursele umane și financiare sunt necesare.
 - **Trebuie să se întărească și să se armonizeze mai mult verificarea calității datelor CPE în toate statele membre.** Un pas important a fost făcut odată cu introducerea unui sistem de control independent prin revizuirea EPBD. Cu toate acestea, abordările variază între țări, mai ales în ceea ce privește selecția aleatorie a „eșantionului reprezentativ statistic”. Un sistem de control a calității independent ar trebui să ia în considerare o verificare completă a tuturor parametrilor prezentați în CPE, și o recertificare ar trebui să fie făcută de către un expert independent în timpul procesului de verificare.
- **Este nevoie de îndrumare în dezvoltarea registrelor CPE centralizate, nu numai pentru a susține sistemul de control independent, dar și ca un instrument pentru a colecta date și pentru a monitoriza fondul național de clădiri.** Așadar, Comisia Europeană ar trebui să elaboreze recomandări suplimentare și să permită schimbul de cele mai bune practici pentru a avea baze de date CPE funcționale (de exemplu, metode pentru a colecta și a analiza date).
- **Folosirea eficientă a datelor CPE trebuie să fie promovată.** Un sistem CPE bine funcțional împreună cu o bază de date CPE au rolul unei surse de informare ușor accesibile despre fondul de clădiri. Există din ce în ce mai multe exemple de bune practici în Europa care

⁵ DG Energie (2014) *Finanțarea renovării energetice a clădirilor, cu fondurile Politicii de Coeziune.*

demonstrează valoare adăugată a datelor cuprinse în CPE pentru elaborarea de politici (de exemplu pentru elaborarea de strategii de renovare relevante) și monitorizare, dar și pentru analiza pieții și cercetare. Spre exemplu, Bulgaria a folosit registrul CPE pentru a își elabora propria strategie de renovare națională (Art. 4, EED⁶).

- **În ultimul rând, o evaluare independentă a eficienței schemelor CPE este necesară.** Încă mai este nevoie să se identifice eșecurile curente a schemelor CPE pentru a deveni credibile și relevante pe anumite piețe și pentru a estima impactul viitor al CPE pe piață.

⁶ Directiva 2012/27/EU a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2010 despre eficiența energetică, Directivele rectificate 2009/125/EC și 2010/30/EU și Directivele revocate 2004/8/EC și 2006/32/EC Text cu relevanță EEA.